

## การประกอบสร้างความเป็นจีนในฐานะสินค้าทางวัฒนธรรมในชุดรวมเรื่องสั้นขนาดยาว เรื่อง *Beautiful Days* ของ เติ้ง เสี่ยวหลาน

### The Construction of Chinese Identity as a Cultural Commodity in Teng Xiaolan's Novellas, *Beautiful Days*.

ฐิติมา กมลเนตร (Thitima Kamolnate)\*

อุมาพร ไยถาวร (Umaporn Yaithavorn)\*\*

#### บทคัดย่อ

*Beautiful days* เป็นชุดรวมนวนิยายขนาดสั้นของเติ้ง เสี่ยวหลาน (Teng Xiaolan) ที่ตีพิมพ์และแปลเป็นภาษาอังกฤษในปี ค.ศ.2014 ผู้เขียนใช้เซี่ยงไฮ้ซึ่งได้รับการฟื้นฟูให้กลับมาเป็นมหานครที่สำคัญของจีนเป็นฉากหลักของเรื่องควบคู่กับการนำเสนอตัวละครที่ยึดมั่นกับขนบธรรมเนียมประเพณีในครอบครัวจีนและตัวละครที่ยึดโยงอย่างแนบแน่นอยู่กับอุปการจื๋น ซึ่งเป็นหนึ่งในศิลปะเก่าแก่ของจีน กลวิธีการประพันธ์อาจทำให้กล่าวได้ว่าเป็นการประกอบสร้างอัตลักษณ์จีน หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าวิถีชีวิตของตัวละครสื่อให้เห็นถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมจีนให้ปรากฏแก่สายตาของผู้อ่าน กลวิธีการประพันธ์จึงเป็นการผลิตซ้ำวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมซึ่งแสดงให้เห็นการตื่นรู้เกี่ยวกับการรักษาวัฒนธรรมจีน อันถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์สำคัญอันหนึ่งในสังคมจีนท่ามกลางการปะทะของวัฒนธรรมดั้งเดิมและวัฒนธรรมสมัยใหม่ นอกจากนี้ การแปลวรรณกรรมเป็นภาษาอังกฤษได้สร้างความรับรู้เกี่ยวกับจารีตประเพณีจีนให้กว้างขวางมากขึ้นในกลุ่มผู้อ่านที่มีเชื้อชาติจีน การผลิตซ้ำอัตลักษณ์ที่เชื่อมโยงอยู่กับรากเหง้าทางวัฒนธรรมจึงเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่ดึงดูดผู้อ่านที่มีความสนใจในวัฒนธรรมจีน

**คำสำคัญ:** อัตลักษณ์ วรรณกรรม การทำให้เป็นสินค้า เซี่ยงไฮ้

---

\* ดร.ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

Dr., Communicative English for Business, Panyapiwat Institute of Management., thitimakam@pim.ac.th,  
02-8550352

\*\* อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

Lecturer, Communicative English for Business, Panyapiwat Institute of Management.,  
umapornyai@pim.ac.th, 02-8550349

## Abstract

*Beautiful days* is a set of novellas written by Teng Xiaolan and translated to English in 2014. The Author uses Shanghai resurrected to be one of China's important cosmopolitans as a main setting. Meanwhile, the stories are developed around the characters who strongly confine themselves to idea of Chinese traditional family and who have firm tie with Chinese opera, which is one of Chinese traditional arts. The writing style makes it possible to claim that the Chinese identities are constructed. On the other hand, the characters' living styles reveal Chinese cultural root to the readers. The writing style, therefore, is the reproduction of Chinese traditional custom which indicates Chinese cultural awakening; one of the important phenomenon in Chinese society amid the culture clash of traditional and modern culture. Besides, translation spreads the knowledge about Chinese tradition to non-Chinese readers. The identity reproduction related to the cultural root is the cultural commodity which attracts the readers who are interested in Chinese culture.

**Keywords:** Identity, Literature, Commoditization, Shanghai

## บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าในพื้นที่ต่างๆทั่วโลกสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนจากการพัฒนาทางวัตถุ ซึ่งสัมพันธ์กับบทบาทของระบบทุนนิยมที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพที่สามารถวัดและประเมินค่าได้ เมื่อประกอบเข้ากับ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีซึ่งส่งผลให้ระยะทางและความแตกต่างของเวลาไม่เป็นอุปสรรคในการติดต่อสื่อสารของผู้คนต่างพื้นที่ พื้นที่และเวลาที่ถูกทำให้หดย่อลงไม่เพียงส่งเสริมการไหลเวียนของเงินทุนจากพื้นที่หนึ่งไปอีกพื้นที่หนึ่งเท่านั้น แต่ยังรวมถึงแรงงาน ความรู้ และวัฒนธรรมอีกด้วย เชียงไฮซึ่งเคยเป็นฐานที่มั่นหนึ่งในการเผยแพร่อุดมการณ์สังคมนิยมจนนำไปสู่การกวาดล้างอิทธิพลตะวันตกในยุคประธานเหมา เจ๋อตงก็เป็นเมืองหนึ่งซึ่งเปิดรับทุนนิยมและวัฒนธรรมสมัยใหม่ที่อยู่ในรูปแบบของการพัฒนาให้ทันสมัยตามแนวทางการพัฒนาประเทศจีนในช่วงกลางทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา เศรษฐกิจทุนนิยมเติบโตพร้อมกันกับวัฒนธรรมตะวันตกที่กลับมาเฟื่องฟูอีกครั้งในเซี่ยงไฮ้<sup>1</sup> ความเจริญทางเศรษฐกิจและความรุ่งเรืองของวัฒนธรรมตะวันตกเคยทำให้เซี่ยงไฮ้ในยุคสาธารณรัฐมีความโดดเด่นจากเมืองใหญ่อื่นๆของจีนความรุ่งโรจน์ในยุคดังกล่าวมีอิทธิพลสำคัญในการพัฒนาเมืองในศตวรรษที่ 20 รวมถึงหล่อหลอมวิถีชีวิตและทัศนคติที่พร้อมเปิดรับความเป็นสากล<sup>2</sup>

<sup>1</sup>ดูเพิ่มเติมใน Pamela Yatsko, *New Shanghai: The Rocky Rebirth of China's Legendary City*, (Singapore: Willy. 2001).

โรบิน วิสเซอร์(Robin Visser) กล่าวว่าเมืองใหญ่และเมืองทางการค้ามีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น เพราะวัฒนธรรมเป็นกระบวนการเปลี่ยนผ่านของวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งสัมพันธ์ทัศนคติที่มีต่อโลกภายนอก สำหรับเซี่ยงไฮ้ การเปิดรับวัฒนธรรมจากต่างชาติทำให้ชาวเซี่ยงไฮ้เป็นส่วนหนึ่งของประชากรโลก แม้ว่าการเฟื่องฟูขึ้นมามีอีกครั้งของวัฒนธรรมตะวันตกจะเป็นการตอกย้ำอดีตของเมืองท่าอาณานิคมที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของตะวันตกซึ่งทำให้เซี่ยงไฮ้มีชื่อเสียงโด่งดังในแง่ของแหล่งบันเทิงเรียมย์ ผับ และช่องโสเภณี แต่ความอับอายถูกลบเลือนจาก

อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกนำไปสู่การประกอบสร้างลักษณะเด่นของชาวเซี่ยงไฮ้ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับความเป็นสากลและการผสมผสานทางวัฒนธรรมซึ่งก็คือตะวันตกและตะวันออก อย่างไรก็ตาม แม้ว่านโยบายในการพัฒนาเซี่ยงไฮ้จะก่อให้เกิดสถานการณ์ปะทะทางวัฒนธรรมระหว่างตะวันตกกับจีน แต่ด้วยเงื่อนไขทางการเมืองและเศรษฐกิจในปัจจุบันก็ทำให้เซี่ยงไฮ้ในปัจจุบันแตกต่างจากเซี่ยงไฮ้ในยุคสาธารณรัฐ เศรษฐกิจทุนนิยมที่เฟื่องฟูอีกครั้งในปัจจุบันก่อให้เกิดความวิตกกังวลและความไม่มั่นคง โดยเฉพาะแนวคิดเกี่ยวกับความเท่าเทียมและการทำเพื่อส่วนรวมซึ่งกำลังถดถอยและถูกแทนที่ด้วยการมุ่งแสวงหาความเจริญก้าวหน้าและความร่ำรวยส่วนตัว กระแสวัตถุนิยมนำไปสู่การโยกย้ายที่ดี โดยเฉพาะการโยกย้ายความเท่าเทียมและการเสียสละตนเองเพื่อสังคมส่วนรวมในยุคเหมา เพราะอดีตในยุคเหมาก่อให้เกิดความมั่นคงและความเชื่อมั่นมากกว่าความเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอนในปัจจุบันและอนาคต<sup>3</sup>

จากการพัฒนาของเศรษฐกิจตะวันตกที่นำไปสู่การโยกย้ายที่ดีทำให้เกิดคำถามที่น่าสนใจเกี่ยวกับการประกอบสร้างอัตลักษณ์ท่ามกลางการปะทะทางวัฒนธรรมในเซี่ยงไฮ้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาประเด็นอัตลักษณ์ในเซี่ยงไฮ้ เพราะเซี่ยงไฮ้เป็นเมืองใหญ่แห่งหนึ่งในเอเชียที่ได้รับอิทธิพลของตะวันตก ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจที่ทำให้วิถีชีวิตสัมพันธ์กับอิทธิพลของทุนนิยมทำให้กล่าวได้ว่าสภาพสังคมและวัฒนธรรมของเซี่ยงไฮ้สามารถเป็นตัวแทนที่จะแสดงให้เห็นการประนีประนอมความแตกต่างระหว่างโลกตะวันตกและตะวันออก โดยเฉพาะในพื้นที่ที่กำลังพัฒนาสู่ความเป็นเมืองของประเทศในเอเชีย และผู้วิจัยใช้ *The Beautiful Days* ของเถิง เสี่ยวหลานเป็นกรณีศึกษาเพื่อหาคำตอบให้กับคำถามเกี่ยวกับประเด็น อัตลักษณ์ที่ตั้งไว้ในกรณีศึกษา การเลือกศึกษาผลงานของเถิง เสี่ยวหลานเพราะภูมิหลังของผู้เขียนซึ่งร่วมสมัยกับเซี่ยงไฮ้ในยุคของการปรับเปลี่ยนสู่ความเป็นทุนนิยม เนื่องจากเธอเกิดในเซี่ยงไฮ้ในปี 1976 และไม่ได้มีประสบการณ์ในยุคเหมาซึ่งส่งเสริมและให้ความสำคัญกับชนบท<sup>4</sup> เถิง เสี่ยวหลานจึงเป็นนักเขียนในยุคของความเป็นเมืองที่กำลังขยายตัวทางเศรษฐกิจ อิทธิพลของ

ความเจริญก้าวหน้าและความทันสมัยทางวัฒนธรรมในเซี่ยงไฮ้ วิสเซอร์ยังได้เสนอแนวคิดของนักวิชาการจีน ดังเช่น เฟย เสี่ยวตง (Fei Xiaotong) หยาง ตงผิง (Yang Dongping) และซาง ชูตง (Zhang Xudong) ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกันว่าความเจริญรุ่งเรืองของเซี่ยงไฮ้เกิดจากการใช้ประโยชน์ของการปะทะทางวัฒนธรรม โดยการผสมผสานวัฒนธรรมตะวันตกเข้ากับวัฒนธรรมจีน แม้ว่าวัฒนธรรมต่างชาติจะส่งผลให้วัฒนธรรมจีนเสื่อมคลายความสำคัญลง และทำให้ชาวเซี่ยงไฮ้กลายเป็นคน ขาดขอบทางวัฒนธรรมทั้งของตะวันตกและวัฒนธรรมจีนก็ตาม. Robin Visser, *Cities Surround the Countryside*, (London, Duke University Press, 2012), Loc 2051.

<sup>3</sup>ลีนา เอ็ม ชีน (Leena M. Scheen) กล่าวว่าระบบทุนนิยมก่อให้เกิดความเสื่อมสลายของรากฐานในยุคเหมา โดยเฉพาะการเกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ผลกระทบดังกล่าวนำไปสู่การโยกย้ายที่ดีเพื่อการแสวงหาความเท่าเทียมและการเสียสละตนเองเพื่อสังคมส่วนรวมในยุคเหมา ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นคงและความเชื่อมั่นมากกว่าความเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอนที่เกิดจากการพัฒนาให้ทันอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน.

Leena M. Scheen, *Shanghai Literary Imaginings: A City in Transformation*, (Amsterdam: Amsterdam University Press, 2015), p.145.

<sup>4</sup>นักเขียนจีนที่เกิดในช่วงทศวรรษ 1960-1970 ต่างก็มีประสบการณ์ของการปฏิวัติวัฒนธรรม (Cultural Revolution) เพราะพ่อและแม่ของพวกเขาเคยถูกส่งตัวจากในเมืองเพื่อไปเรียนรู้จากชนบท นักเขียนที่เกิดในช่วงเวลาดังกล่าวอาจมีประสบการณ์วัยเด็กในชนบทช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรม ในขณะที่นักเขียนที่เกิดหลัง 1970 อาจจะไม่เกิดหรือย้ายเข้ามาอยู่ในเมืองตั้งแต่วัยเยาว์ การนำเสนอเซี่ยงไฮ้ของนักเขียนที่มีประสบการณ์ในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมจึงมีแนวโน้มที่จะนำเสนอภาพสังคมเมืองจากมุมมองของคนนอกที่มุ่งเน้นด้านมืดของเมืองมากกว่า นักเขียนที่เกิดหลังทศวรรษ 1970. อี้หม่า มหาวสุธานนท์, “ความเป็นหญิงจีนในนวนิยายของนักเขียนสตรีจีนยุคหลังเหมา,” (ปริญาญุชฎีบัณฑิต ภาควิชาวรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553).

ตะวันตกที่ชักนำวัฒนธรรมตะวันตก โดยเฉพาะวัฒนธรรมบริโภคนิยมทำให้สินค้าหรือสินค้าทางวัฒนธรรมที่  
หลังไหลเข้ามาและชักนำเชิงไฮไปสู่ความเป็นสากล รวมทั้งความเจริญทางวัตถุและวัฒนธรรมที่เคยเกิดขึ้น  
มาแล้วจากการปะทะกันของวัฒนธรรมตะวันออกและตะวันตกในยุคอาณานิคม นอกจากนั้น การเลือกศึกษา  
ผลงานของนักเขียนหญิงมีความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ส่วนบุคคลกับความเป็นเมือง ประสบการณ์ส่วนบุคคล  
ซึ่งถูกหล่อหลอมจากวิถีการดำรงชีวิตในเซี่ยงไฮ้ นำเสนอให้เห็นภาพลักษณ์ของเซี่ยงไฮ้ในทศวรรษ 1990  
วรรณกรรมของนักเขียนหญิงซึ่งผลิตผลงานร่วมสมัยกับกระบวนการฟื้นฟูเซี่ยงไฮ้สู่การเป็นมหานครที่มี  
ความสำคัญทางเศรษฐกิจของโลกจึงสะท้อนให้เห็นอิทธิพลจากระบบการค้าเสรี กระแสนิยมวัตถุ กระแสนิยม  
แฟชั่น และการตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคลที่มีอารมณ์และความต้องการส่วนตัว รูปแบบการเขียนยังม  
มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาให้ทันสมัยในจีนและการเปิดรับกระแสโลกาภิวัตน์ซึ่งทำให้นวนคิดต่างๆของตะวันตก  
ไม่ว่าจะเป็นหลังโครงสร้างนิยม (Post Structuralism) แนวคิดหลังสมัยใหม่ (Post Modernism) หลังอาณ  
านิคม (Post Colonialism) หรือสตรีนิยม (Feminism) ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อนักเขียนหญิง เจีย หลิว (Jia Liu)  
เสนอว่ารูปแบบการเขียนของนักเขียนหญิงหลังทศวรรษ 1990 มุ่งเน้นอารมณ์ความรู้สึกและความปรารถนาของ  
ปัจเจกบุคคล ซึ่งนอกจากจะเป็นการแหวกขนบการเขียนวรรณกรรมกระแสหลักที่ถูกกำหนดโดยนักเขียนชาย  
แล้ว ยังประกอบสร้างอัตลักษณ์ของผู้หญิงจีนที่แตกต่างไปจากที่ถูกประกอบสร้างโดยนักเขียนชายอีกด้วย  
(Liu, 2010:17)

ใน *The Beautiful Days* ซึ่งประกอบด้วยเรื่องสั้นขนาดยาวจำนวนสองเรื่อง มีแก่นเรื่องที่คล้ายคลึง  
กัน โดยการนำเสนอความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ยึดมั่นกับขนบธรรมเนียมและประเพณีจีนในหลงถัง  
(Long Tang) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ปักอาศัยเก่าแก่ของเซี่ยงไฮ้ที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่ยุคที่เซี่ยงไฮ้ยังเป็นเมืองท่า  
อาณานิคมของตะวันตก โดยในเรื่อง *Beautiful Days* คุณนายเว่ย (Lady Wei) พยายามจัดการแต่งงานแบบ  
คลุมถุงชนให้กับเซี่ยงเกา (Xiang Guo) ผู้หญิงที่แม่สื่อแนะนำให้แต่งงานกับเซี่ยงเกาคือ หง (Hong) ซึ่งเป็นหญิง  
สาวหน้าตาดี แต่ก็มาจากครอบครัวยากจนและอาศัยอยู่ในเมืองเล็กๆ ห่างไกลจาก เซี่ยงไฮ้ เมื่อหงเดินทาง  
มายังเซี่ยงไฮ้ คุณนายเว่ยก็รับเธอไว้ในฐานะหญิงรับใช้ภายในบ้านโดยมีข้ออ้างว่าจะอบรมให้หงได้เรียนรู้วิถีชีวิต  
ของชาวเซี่ยงไฮ้ หงจึงโกหกว่าตนเองตั้งครรภ์เพื่อให้คุณนายเว่ยยอมรับเธอเป็นลูกสะใภ้ เมื่อคุณนายเว่ยรู้ความ  
จริง เธอพยายามจะส่งหงกลับบ้าน อย่างไรก็ตาม หงขอโกหกโดยอาสาทำหน้าที่แทนคุณนายเว่ยและเซี่ยงเกาใน  
การประท้วงเพื่อให้หน่วยงานของรัฐยินยอมจัดสรรที่อยู่อาศัยให้ใหม่ตามข้อเรียกร้องของคุณนายเว่ย และในช่วง  
เวลาดังกล่าวหงก็ตั้งท้องขึ้นมาจริงๆ ส่วนใน *A Riot of Brilliant Purple and Tender Crimson* นำเสนอ  
เรื่องราวภายในครอบครัวของอดีตนักแสดงจิวที่มีชื่อเสียง กล่าวคือ ยีจุน (Yijun) มีความหลงใหลในการแสดง  
อุปรากรจีนและวาดหวังว่าตนเองจะเจริญรอยตามพ่อ แต่ยีจุนก็แสดงให้เห็นการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่  
เศรษฐกิจตะวันตกมีอิทธิพลในการชักนำให้ศิลปะและดนตรีต่างประเทศได้รับความนิยมในเซี่ยงไฮ้อีกครั้ง ยีจุน  
ได้รับโอกาสในการแสดงอุปรากรจีนจนได้รับความชื่นชมจากหัวหน้างานและได้รับการเลื่อนตำแหน่ง อีกทั้งเธอยัง  
ได้พบกับชายคนรักที่มีได้รังเกียจความชื่นชอบและความสามารถของเธอ ในขณะที่เซี่ยงไฮ้ (Xiang Hai) ซึ่งเป็น  
ตัวละครพ่อที่ยึดติดกับอดีตแห่งความเจริญรุ่งเรืองของตนเองกลับผิดหวังในความรัก เพราะเขายึดความสัมพันธ์  
ของพระนางในอุปรากรจีนเป็นต้นแบบของความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้หญิงหม้ายที่อยู่ข้างบ้าน ซึ่งกลายเป็น

ชวนเหตุให้เธอตัดสินใจแต่งงานกับชายอื่น และในตอนจบของเรื่อง เชียงไฮยังถูกรีดไถเงินจากชายหนุ่มที่พุดคุยผ่านโปรแกรมสนทนาออนไลน์เพื่อแลกกับการปกปิดความสัมพันธ์ของเขากับผู้หญิงข้างบ้านไว้เป็นความลับ

## วิธีการวิจัย

การวิจัยชิ้นนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical description) โดยมุ่งไปที่การวิเคราะห์การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครในชุดรวมนวนิยายขนาดสั้นเรื่อง *The Beautiful Days* ผู้วิจัยใช้แนวคิดของแคทเทอรีน วูดวูด (Kathryn Woodward) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการนำเสนออัตลักษณ์เป็นกระบวนการเลือกสรรเพื่อผลิตภาพแทนที่สื่อความหมายว่าเราเป็นใครและสามารถเป็นอะไรได้ ภาพแทนจึงประกอบสร้างความเป็นปัจเจกบุคคลและอัตลักษณ์แบบกลุ่มของผู้คนในสังคมได้ด้วยเหตุที่อัตลักษณ์มีความสั่นไหวสอดคล้องกับสภาพสังคม อิทธิพลของระบบทุนนิยมซึ่งพัฒนาไปสู่การให้ความสำคัญกับการบริโภคเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจย่อมมีส่วนสำคัญต่อการก่อร่างอัตลักษณ์ของปัจเจกบุคคลในสังคม กล่าวคือ ระบบทุนนิยมที่มุ่งเน้นการบริโภคก่อให้เกิดกระบวนการทำให้กลายเป็นสินค้า (Commodification) กล่าวคือ การทำให้กลายเป็นสินค้าส่งผลให้ทุกสิ่งรอบตัวสามารถเปลี่ยนไปเป็นสินค้าได้เนื่องจากคุณค่าของสินค้าไม่ได้ขึ้นอยู่กับประโยชน์ใช้สอย แต่เป็นมูลค่าทางการค้าที่เกิดจากความหมายที่สินค้าสื่อออกมา<sup>5</sup> ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยียังช่วยส่งเสริมการผลิตซ้ำอย่างไม่จำกัดเพื่อสนองตอบความต้องการของผู้บริโภค การผลิตซ้ำโดยอาศัยเทคโนโลยีสามารถจำลองความจริงได้<sup>6</sup> เพราะกระบวนการทำให้เป็นสินค้าทำให้วัฒนธรรมกลายเป็นสินค้าที่ถูกผลิตซ้ำดังเช่นการผลิตซ้ำวัฒนธรรมดั้งเดิมท่ามกลางการปะทะสังสรรค์ของวัฒนธรรมใหม่กับวัฒนธรรมเก่า การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมนี้อาจพิจารณาได้ว่าเป็นการเปิดรับและผสมกลมกลืนกระแสบริโภคนิยมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยการผลิตซ้ำวัฒนธรรมในอดีตให้อยู่ในรูปแบบของสินค้าและในอีกแง่มุมหนึ่งก็อาจเป็นความพยายามในการรักษารากเหง้าทางวัฒนธรรม แนวคิดดังกล่าวข้างต้นจะสามารถชี้ให้เห็นว่าอัตลักษณ์ของตัวละครในเรื่องเป็นการผลิตภาพแทนชุดหนึ่งขึ้นมาเพื่อสื่อความหมายถึงตัวตนของชาวเชียงไฮ โดยเฉพาะในด้านที่สัมพันธ์กับความย้อนแย้งระหว่างความปรารถนาที่จะเป็นส่วนหนึ่งของความ

<sup>5</sup>อลัน อัลดริจ (Alan Aldridge) เสนอว่าความหมายของการบริโภคไม่ได้หมายถึงการกินหรือการใช้อีกต่อไป เพราะกระแสบริโภคนิยมทำให้คุณค่าของสินค้าไม่ได้ผูกติดอยู่กับประโยชน์ใช้สอย (Use value) แต่เกิดจากมูลค่าทางการค้า (exchanged value) หรือมูลค่าในเชิงสัญลักษณ์ (symbolic value). Alan Aldridge, *Consumption*, (Cambridge: Polity, 2003) ในขณะที่ฌอง โบดริยาร์ด (Jean Baudrillard) กล่าวว่าบริโภคนิยมคือการจัดการสัญลักษณ์ ด้วยเหตุที่กระแสบริโภคนิยมทำให้สินค้ากลายเป็นตัวแทนของสิ่งอื่น บริโภคนิยมไม่ได้เชื่อมโยงกับวัตถุที่บริโภค หากแต่เป็นสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายถึง ทั้งนี้สัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์อาจไม่ได้สัมพันธ์กันตามหลักเหตุและผล. Jean Baudrillard, *Selected Writings*, (Stanford: Stanford University Press, 2001) ดังการศึกษาของเฟร์ดินานด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure) ซึ่งเสนอว่าความหมายของสัญลักษณ์แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ความหมายตรงที่เกี่ยวข้องกับความจริงตามธรรมชาติ (Denotation) และความหมายโดยนัยแฝง (Connotation) ซึ่งความหมายไม่ได้เกิดจากสัญลักษณ์ แต่ผนวกบริบททางวัฒนธรรมเข้าไปด้วย (Ferdinand de Saussure, *Course in General Linguistics* ใน กาญจนา แก้วเทพ, *การวิเคราะห์สื่อ แนวคิดและเทคนิค*, (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2552), หน้า 94.

<sup>6</sup>จันทน์ เจริญศรีกล่าวว่าความสามารถในการผลิตซ้ำได้อย่างไม่จำกัดนี้เองที่เป็นที่มาของสังคมแบบจำลอง (Hyper-reality) ซึ่งเต็มไปด้วยสิ่งจำลอง (Simulacrum) จนเราไม่สามารถที่จะแยกความเป็นจริงออกจากสิ่งจำลองได้. จันทน์ เจริญศรี, *โพสต์โมเดิร์นกับสังคมวิทยา*, (กรุงเทพฯ: วิชาฯ, 2549).

เจริญก้าวหน้าและทันสมัยกับความหวาดวิตกต่ออิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตก และในขณะเดียวกันก็อาจกล่าวได้ว่าวรรณกรรมกลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่มีบทบาทในการธำรงรักษาวัฒนธรรมจีน เพื่อป้องกันตัวตนและรากเหง้าทางวัฒนธรรมท่ามกลางกระแสการกลืนกินทางวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปแบบของการพัฒนาให้ทันสมัย เพราะการที่ผู้เขียนเลือกนำเสนออัตลักษณ์ของตัวละครในวรรณกรรมที่มีความใกล้ชิดกับจารีตประเพณีจีนในยุคที่เชียงใหม่ได้รับการพัฒนาให้ทันสมัยภายใต้ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมตะวันตก ด้วยเหตุที่อัตลักษณ์มีความสั่นไหวและสัมพันธ์กับการเลือกสรรว่าจะแสดงออกมาในแบบใดดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอัตลักษณ์ซึ่งสัมพันธ์กับการผลิตซ้ำวัฒนธรรมดั้งเดิมในงานวรรณกรรม เพราะสามารถชี้ให้เห็นแง่มุมของการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของผู้คนในสังคมเอเชียที่เปิดรับอิทธิพลตะวันตกในรูปแบบของการพัฒนาให้ทันสมัย

### ตัวละครชายในฐานะตัวแทนของชุมชนหลงถ้ง

เถิง เสี่ยวหลานให้ครอบครัวของตัวละครอยู่อาศัยอยู่ในหลงถ้ง (Longtang)<sup>7</sup> ซึ่งเป็นรูปแบบของที่พักอาศัยแบบดั้งเดิมที่รุ่งเรืองมากในยุคสาธารณรัฐและจัดได้ว่าเป็นสถาปัตยกรรมเก่าแก่ที่อยู่คู่กับเมือง เชียงไฮ่ จนกระทั่งในช่วงทศวรรษ 1990 ความทรุดโทรมของหลงถ้งทำให้รัฐบาลท้องถิ่นรื้อถอนเพื่อสร้างอาคารพักอาศัยแบบตึกสูง รวมทั้งดัดแปลงหลงถ้งให้มีความสะดวกสบายและทันสมัยมากยิ่งขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนา เชียงไฮ่สู่ความเจริญก้าวหน้าและทันสมัย การสร้างตัวละครชายชาวเชียงไฮ่ให้เป็นคนพิการและอ่อนแอจนไม่สามารถปกป้องตนเองจากเหล่าเหลี่ยมได้อาจเป็นอุปสรรคที่สื่อถึงชุมชนเก่าแก่ของเชียงไฮ่ที่ร่วงโรยและถูกทำให้ค่อยๆสูญหายไป ในเรื่อง Beautiful Days คุณนายเว่ยและเชียงเกาอาศัยอยู่ในหลงถ้งและกำลังจะถูกขอให้ย้ายออกไปอยู่ใหม่ที่หน่วยงานของรัฐจัดสรรให้ใหม่ ในขณะเดียวกันเชียงไฮ่และยี่จุนตัวละครใน *A Riot of Brilliant Purple and Tender Crimson* ก็อาศัยในชุมชนหลงถ้งเช่นกัน โครงสร้างหลงถ้งที่เน้นการใช้พื้นที่ส่วนกลางร่วมกันทำให้เกิดความใกล้ชิดและการพึ่งพาอาศัยของผู้คนในชุมชน อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนแสดงให้เห็นการเอารัดเอาเปรียบกันของผู้พักอาศัยในหลงถ้ง โดยอดีตนักแสดงอุปรากรจีนต้องกลายเป็นเหยื่อการฉ้อโกงทรัพย์ ซึ่งเคราะห์ร้ายที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนี้อาจนำมาเชื่อมโยงกับกระแสวัตถุนิยมที่ชักนำไปสู่การเอารัดเอาเปรียบและมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน

โครงเรื่องแสดงให้เห็นตั้งแต่ในตอนต้นเรื่องว่าเชียงเกาเป็นลูกชายหัวอ่อนที่ต้องพึ่งพาและอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของผู้เป็นแม่เนื่องจากเชียงเกาเป็นคนพิการจากโรคโปลิโอที่เขาเป็นในวัยเด็ก ซึ่งทำให้เขาของเขา

<sup>7</sup>หลงถ้งเป็นย่านพักอาศัยซึ่งนอกจากจะเป็นสถาปัตยกรรมที่เกิดจากการผสมผสานของวัฒนธรรมตะวันออกและตะวันตกแล้ว ยังแสดงให้เห็นวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับกระแสบริโภคนิยมอีกด้วย กล่าวคือ หลงถ้งถูกสร้างขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. 1970 เป็นต้นมาและเป็นจุดเริ่มต้นของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเชียงไฮ่ ฮันฉาอู (Hanchao Lu) กล่าวว่าหลงถ้งเป็นที่พักอาศัยที่มีต้นแบบมาจากบ้านของตะวันตก หลงถ้งสร้างจากอิฐไม้ และซีเมนต์ และในส่วนซุ้มโค้งตรงประตูทางเข้าก็นำศิลปะแบบตะวันตกเข้ามาประยุกต์ใช้ หลงถ้งยังถูกสร้างโดยใช้แบบแปลนเหมือนกันอยู่ในแนวระนาบเป็นเส้นตรง และมีกำแพงแบ่งอาณาเขตที่พักอาศัยออกเป็นส่วนๆ โดยในแต่ละส่วนถูกเชื่อมโยงด้วยถนนเส้นเดียวที่นำไปสู่ประตูหลักซึ่งเป็นทางออกไปสู่ถนนด้านนอก หลงถ้งเป็นที่พักอาศัยของผู้คนหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นหลงถ้งบนถนนฮุยไห่ (Huihai Road) ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของครอบครัวที่ร่ำรวย และหลงถ้งที่อื่นๆ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของชนชั้นกลางรวมไปถึงผู้ใช้แรงงานที่กระจุกตัวรวมกันอยู่อย่างแออัด หลงถ้งเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญซึ่งนำเสนอให้เห็นวิถีชีวิตในเชียงไฮ่ เพราะหลงถ้งเป็นชุมชนแบบเมืองที่ได้รับการพัฒนาขึ้นตั้งแต่ยุคเมืองท่าอาณานิคมและเป็นฉากหลังให้กับตึกสูงระฟ้าและอาคารสมัยใหม่ของเชียงไฮ่ Hanchao Lu, *Beyond the Neon Lights: Everyday Shanghai in Early Twentieth*, (Berkeley: University of California Press, 1999).

สิบเล็กและเดินได้ไม่สะดวกร เชียงเกาทำงานเป็นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่รับเงินเดือนขั้นต่ำสุด คุณนายเว่ยเป็นผู้ดูแลและจัดสรรเงินให้เขาสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายประจำวัน ชีวิตคู่ของเชียงเกาก็เกิดจากการที่แม่ของเขาว่าจ้างแม่สื่อให้หาผู้หญิงมาแต่งงานด้วยเชียงเกาเพื่อฟังแม่ที่ต้องการให้เขาแต่งงานและมีทายาทสืบสกุล ในฉากที่ทั้งคู่พบกันเป็นครั้งแรกทำให้กล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ให้ความสำคัญกับหน้าที่ของชายและหญิง เชียงเกาสงวนท่าทีและไม่แสดงออกอย่างชัดเจนว่าตนเองพึงพอใจผู้หญิงที่แม่ของเขาจะให้แต่งงานด้วย ดังคำบรรยายที่ว่า *ความพึงพอใจฉายผ่านทางสายตาที่เชียงเกามองหงและหายไปอย่างรวดเร็ว* (Teng Xiaolan, 2014: 22) นอกจากนั้น ผู้อ่านจะเห็นได้ว่าเชียงเกาขาดความเป็นผู้นำและเป็นลูกชายที่อยู่ในโอวาทของแม่ เชียงเกาไม่กล้าขัดคำสั่งของแม่ที่บังคับให้หนีออกจากบ้านไป เพราะหวงโหวกว่าตนเองตั้งครรภ์ลูกของเชียงเกา แม้ว่าเชียงเกาจะไม่อยากให้หนีจากไป แต่เหตุการณ์ในตอนนั้นแสดงให้เห็นความล้มเหลวในการปกป้องคนรัก แม้ว่าหงจะมีน้ำตาคลอ बै้าและส่งสายตาดูอ่อนน้อมไปยังเชียงเการาวกับว่าเธอเป็นแม่ที่กำลังมองเจ้าของ แต่เชียงเกาก็ไม่สามารถช่วยเหลือเธอได้ เขาหลบเลี่ยงที่จะมองตาหงและเพียงแต่ช่วยยกกระเป๋าและชวนให้เธอเดินออกจากบ้าน (Teng Xiaolan, 2014: 78)

การสร้างตัวละครชาวเซี่ยงไฮ้ให้ที่ถูกต้องทอนความเป็นชายถูกนำเสนอควบคู่กับการล่มสลายของหลงถึงในเซี่ยงไฮ้สืบเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและทางวัฒนธรรมทำให้เซี่ยงไฮ้ได้รับการขนานนามว่าไข่มุกแห่งเอเชียหรือมหานครปารีสแห่งตะวันออกการปะทะสังสรรค์ของวัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออกในเมืองท่าทางทะเลแห่งนี้ทำให้หลงถึงคลาคล่ำไปด้วยผู้คนจากหลากหลายที่มาและต่างวัฒนธรรม แต่ความพยายามขจัดอิทธิพลของต่างชาติที่ครอบงำเซี่ยงไฮ้ในยุคของประธานเหมา เจ๋อตุงทำให้เซี่ยงไฮ้สูญเสียสถานภาพของการเป็นผู้นำทางการค้าและวัฒนธรรมสมัยใหม่ของจีน ถึงแม้ว่าการเร่งรัดพัฒนาในปลายทศวรรษ 1990 จะสามารถพลิกฟื้นศักยภาพทางเศรษฐกิจ แต่เมืองใหญ่หรือเมืองทางตอนใต้อื่นๆก็ได้รับการส่งเสริมให้เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้ทัดเทียมกับเซี่ยงไฮ้ หลงถึงที่เคยรุ่งเรืองก็กำลังถูกแทนที่พักอาศัยในอาคารสูงที่สะดวกสบายและทันสมัย จากคำกล่าวของแม่สื่อที่กล่าวกับหงซึ่งย้ำให้เห็นความเสื่อมโทรมของหลงถึง ดังคำกล่าวที่ว่า *[หลงถึง]ก็เหมือนกับในทีวี แบบที่มีห้องใต้หลังคาและห้องแคบๆที่ผู้คนอาศัยอยู่ร่วมกัน* (Teng Xiaolan, 2014: 24) ภาพลักษณ์ของหลงถึงที่เกิดจากสภาพความเป็นอยู่ของผู้คนที่แออัดที่ปรากฏในสื่อจนนำไปสู่ความคิดเห็นของแม่สื่อที่นั้นอาจนำมาเชื่อมโยงกับเชียงเกาที่ขาดคุณสมบัติที่เหมาะสมซึ่งทำให้เขาไม่ได้แต่งงานกล่าวคือ หลงถึงซึ่งเคยยิ่งใหญ่ตกต่ำลงจนนำไปสู่การรื้อถอน ในขณะที่การเป็นพลเมืองเซี่ยงไฮ้ไม่ได้มีคุณค่าสูงส่งที่ดึงดูดให้ผู้หญิงจากเมืองใหญ่ต้องการจะแต่งงานกับเขา และเป็นเหตุให้แม่สื่อต้องขอให้คุณนายเว่ยหันมาพิจารณาผู้หญิงที่ไม่ได้มาจากเมืองใหญ่หรือมีรูปร่างหน้าตาดีมาแต่งงานกับเชียงเกานอกจากนั้น ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจากการมุ่งสร้างความเจริญในทางวัตถุไม่เพียงนำไปสู่การปรากฏของสิ่งก่อสร้างใหม่ๆที่เกิดขึ้นหลายแห่งในช่วงทศวรรษ 1990 ถึงต้นศตวรรษที่ 20 ที่บริเวณริมแม่น้ำหวงผู่ แต่รวมถึงที่พักอาศัยที่ถูกจัดสรรขึ้นใหม่แทนที่หลงถึงเดิม ความอ่อนแอของเชียงเกาที่ถูกนำเสนอควบคู่กับการเสื่อมถอยของหลงถึงปรากฏชัดอีกครั้งในตอนที่คุณนายเว่ยและเชียงเกาได้รับข้อเสนอเรื่องการจัดสรรที่อยู่ใหม่เซี่ยงเกายินยอมรับข้อเสนอแต่โดยดีและกล่าวโน้มน้าวแม่ของเขาด้วยเช่นกัน ในขณะที่เชียงเกาดัดใจและยินยอมอย่างง่ายดายเพราะ *การคัดค้านก่อให้เกิดปัญหาที่ยุ่งยาก* (Teng Xiaolan, 2014: 117) แต่คุณนายเว่ยปฏิเสธและพยายามเรียกร้องสิทธิ์ที่จะอยู่อาศัยในย่านเก่าแก่ของ

เซียงไฮ่ต่อไป ดังที่คณนายเว่ยกล่าวว่า ฉนวนอยู่ที่เขตผู้ซี้ (Puxi Area) ริมแม่น้ำหวงผู้ฝิ่งตะวันตกมาตลอด และไม่ได้คิดว่าตนเองจะสามารถปรับตัวกับฝิ่งตะวันออกของแม่น้ำได้ (Teng Xiaolan, 2014: 114) คำกล่าวของคณนายเว่ยชี้ให้เห็นว่านอกจากความเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของชุมชนดั้งเดิมแล้ว ยังหมายรวมถึงรูปแบบวิถีชีวิตในชุมชนที่จะสูญหายไปอีกด้วย อีกทั้งคำกล่าวของตัวละครแม่ที่เผยให้เห็นความเข้มแข็งและยืนหยัดเพื่อรักษาผลประโยชน์ของครอบครัวยังตอกย้ำให้เห็นทัศนคติของเซียงไฮ่ที่ต้องการหลีกเลี่ยงโดยยอมอ่อนข้อให้กับปัญหาและความขัดแย้ง

นอกจากการล่มสลายของชุมชนที่เคยยิ่งใหญ่ซึ่งเชื่อมโยงกับตัวละครชายที่ถูกลดทอนคุณค่าความเป็นชายจากคามพิการและความอ่อนแอ ผู้อ่านจะได้เห็นการเสื่อมสลายความสำคัญของความใกล้ชิดและการพึ่งพาอาศัยของผู้ที่อยู่ในหล่งถึง จากเคราะห์ร้ายที่เซียงไฮ่ประสบแสดงให้เห็นด้านมืดของระบบทุนนิยมที่มีการเอารัดเอาเปรียบและมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ซึ่งตรงกันข้ามกับแนวคิดเกี่ยวกับความเท่าเทียมและการเสียสละเพื่อส่วนรวมที่ถูกปลูกฝังในยุคก่อนหน้าการพัฒนาประเทศสู่ความเป็นทุนนิยม ความลุ่มหลงในการแสดงอุปการะจึนน่าจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เซียงไฮ่เชื่อมโยงความรักของตนเข้ากับบทละครเรื่องเก้งโบตัน (The Peony Pavilion)<sup>8</sup> ซึ่งส่งผลต่อความสัมพันธ์ของเซียงไฮ่กับหลัว หม่านจววน (Luo Manjuan) ผู้อ่านจะเห็นได้ว่านอกจากตัวละครเซียงไฮ่แล้ว เซียงไฮ่ก็ถูกลดทอนคุณค่าของความเป็นชาย ซึ่งสามารถเห็นได้จากความเขินอายและไม่กล้าแสดงความรู้สึกต่อหลัว หม่านจววนอย่างโจ่งแจ้ง เซียงไฮ่พยายามหาข้ออ้างต่างๆเพื่อเป็นเหตุให้ได้พบกับหลัว หม่านจววน ไม่ว่าจะเป็นการสูดอากาศบริสุทธิ์หรือการออกกำลังในตอนเช้าตรงระเบียงหน้าต่างของเขาซึ่งอยู่ติดกับกระเปียงห้องของหลัว หม่านจววนราวกับว่าเป็นเหตุบังเอิญที่ทั้งคู่ได้พบกัน ความปรารถนาที่ตรงกันชักนำให้ทั้งคู่มีความสัมพันธ์ลึกซึ้ง ความสัมพันธ์ใกล้ชิดยิ่งตอกย้ำความคิดของเซียงไฮ่ที่ว่าเขาและหลัว หม่านจววนก็คือหลัว เม้งเหมย (Liu Mengmei) และดู ลีเหลียง (Du Linliang) ซึ่งเป็นตัวละครพระนางในบทละครจิว อย่างไรก็ตามก็ดี เนื่องจากองค์สุดท้ายของตัวนางตื่นขึ้นจากความฝัน เซียงไฮ่ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรต่อไปกับความสัมพันธ์ของทั้งคู่โดยปราศจากต้นแบบความสัมพันธ์ของตัวละครจิว ในตอนท้ายเรื่อง เซียงไฮ่ก็ต้องผิดหวังในความรักเพราะหลัว หม่านจววนตัดสินใจแต่งงานกับชายอื่น นอกจากความสัมพันธ์ในบทละครซึ่งเป็นเพียงจินตนาการที่ไม่สามารถเป็นจริงได้แล้ว เรื่องราวความสัมพันธ์ของเซียงไฮ่และหลัว หม่านจววนก็เสี่ยงที่จะถูกเปิดเผย เพราะเซียงไฮ่ได้เปิดเผยความรู้สึกของตนเองต่อหลัว หม่านจววนให้เพื่อนออนไลน์ที่รู้จักผ่านโปรแกรมสนทนา แต่เพื่อนออนไลน์ที่ใช้ชื่อของตัวละครจิวเพื่อจุดประสงค์เข้ามาตีสนิทกลับเป็นเด็กหนุ่มข้างบ้านที่ติดการพนันและต้องการขู่กรรโชกเงินจากเซียงไฮ่ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเซียงไฮ่อาจทำให้กล่าวได้ว่า หล่งถึงกำลังเสื่อมถอยและทรุดโทรมลงไปจากวิถีชีวิตที่ถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับกระแสวัตถุนิยม

<sup>8</sup> บทละครจิวเรื่องเก้งโบตัน (The Peony Pavilion) ซึ่งตัวนางคือดู ลีเหลียง (Du Linliang) เดินทางตามงามของธรรมชาติในสวนจนเจอหลัวไป และฝันว่าตนเองได้พบกับหลัว เม้งเหมย (Liu Mengmei) ความปรารถนาอันรุนแรงที่เกิดขึ้นกับชายหนุ่มและหญิงสาวนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ตราตรึงใจ แม้ในยามที่นางตื่นขึ้น

## ปัจเจกในเมืองทุนนิยม

วิถีชีวิตของตัวละครสอดคล้องกับกระบวนการที่ส่งเสริมเชียงใหม่ให้เป็นเมืองที่สำคัญทางเศรษฐกิจของโลกเช่นเดียวกับมหานครในโลกตะวันตก อิทธิพลทางเศรษฐกิจทุนนิยมนำไปสู่ความมั่งคั่งในการทำงานเพื่อสร้างความร่ำรวยและความมั่นคงทางวัตถุอันจะนำมาซึ่ง ชื่อเสียง เกียรติยศ และการนับหน้าถือตาในสังคม และด้วยเหตุที่ระบบทุนนิยมให้ความสำคัญกับความเป็นปัจเจกบุคคล ความสามารถที่แตกต่างของแต่ละบุคคลจึงได้รับการส่งเสริมเพื่อให้เกิดการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ ผู้อ่านจะได้เห็นตัวละครที่พยายามปรับตัวเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทางเศรษฐกิจในเมือง ในขณะเดียวกันตัวละครบางตัวก็ถูกนำมาเปรียบเทียบกับเพื่อแสดงให้เห็นถึงอันตรายของการไม่ยอมปรับเปลี่ยนตามสภาพสังคม

จากที่กล่าวในหัวข้อก่อนหน้านี้ว่าเชียงใหม่ถูกลดทอนความเป็นชายเพื่อสื่อถึงการเสื่อมสลายของพลังซึ่งในรูปแบบวิถีชีวิตเก่าแก่ของเชียงใหม่ รวมถึงการอิทธิพลของระบบทุนนิยมที่หล่อหลอมแนวคิดเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนตน ผู้เขียนยังให้เชียงใหม่เป็นหนึ่งในตัวละครที่ปรารถนาจะก้าวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่สัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจเปิดโอกาสให้ผู้คนในสังคมแสวงหาความร่ำรวยและผลประโยชน์ของตนเอง ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านต่างๆดังเช่นเทคโนโลยีที่ทันสมัยยิ่งได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน เชียงใหม่ปรับตัวเองให้กลมกลืนไปกับวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมที่กำลังเฟื่องฟูทางเศรษฐกิจ เขาค้นพบหนทางในการเอาตัวรอดท่ามกลางสภาพสังคมที่ให้คุณค่ากับความมั่งมีในทางวัตถุ เชียงใหม่ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถทางด้านงานหัตถกรรม โดยการนำไม้ไผ่มาทำเป็นข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ จากงานอดิเรกในยามว่างได้กลายเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้มากกว่างานประจำ เชียงใหม่ได้รับการสนับสนุนจากหญิงซึ่งพยายามเอาอกเอาใจและช่วยเหลือเขาเพื่อให้คุณนายเว่ยรับเธอเป็นลูกสะใภ้ โดยหญิงขอคำแนะนำการใช้อินเทอร์เน็ตจากเพื่อนบ้านเพื่อขายสินค้าออนไลน์ งานหัตถกรรมของเชียงใหม่ทำให้เขามีรายได้เพิ่มขึ้นมาก ผลงานของเชียงใหม่ที่กลายมาเป็นแหล่งรายได้สำคัญลดเลือนความรู้สึกกดดันที่เกิดจากความอึดอัดขัดสน เพราะรายได้ที่เพิ่มขึ้นเปิดโอกาสให้เชียงใหม่ทำเงินมาจับจ่ายใช้สอยอย่างอิสระมากยิ่งขึ้น เชียงใหม่ทำเงินที่เขาเพิ่มมาได้ใช้จ่ายสำหรับความสุขส่วนตัว ดังเช่นที่คุณนายเว่ยกล่าวว่าลูกชายของเธอได้สัมผัสกับความสุขที่เขาควรได้รับเมื่อ 20 กว่าปีที่แล้ว เขาพาหงไปชมภาพยนตร์และรับประทานอาหารนอกบ้านได้ รวมทั้งซื้อเสื้อผ้าและเครื่องประดับใหม่ให้กับคุณนายเว่ยด้วย เมื่อคุณนายเว่ยรู้ว่าผลงานของลูกชายตนเองก่อให้เกิดรายได้จำนวนมาก เธอก็รู้สึกแปลกใจที่ตนเองไม่เคยตระหนักและสามารถเข้าใจทิศทางความเปลี่ยนแปลงของสังคมเชียงใหม่จนสามารถสร้างรายได้เพิ่มให้ตนเองมาก่อน

อย่างไรก็ดี ในขณะที่เชียงใหม่สะท้อนให้เห็นการปรับตัวเข้ากับการพัฒนาเจริญรุ่งเรืองภายใต้อิทธิพลของระบบทุนนิยม วิถีชีวิตของเชียงใหม่กลับเป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามกับกระแสการมุ่งพัฒนาไปข้างหน้าจากความหลงใหลในการแสดงของเชียงใหม่ ทำให้เขาถ่วงทอดการขับร้องและการแสดงจึงให้ยี่จุนจนกระทั่งเธอมีความเชี่ยวชาญในการรับบทเดียวกันกับเชียงใหม่ วิถีชีวิตภายใต้อิทธิพลของพ่อนำไปสู่ความขัดแย้งในจิตใจของยี่จุนซึ่งเกิดจากความปรารถนาของเธอที่สวนทางกับความเปลี่ยนแปลงในสังคมจีน ดังเช่นในเหตุการณ์ตอนที่ยี่จุนเลือกสาขาที่จะเรียนในมหาวิทยาลัย ยี่จุนต้องการเรียนวิชาเอกเกี่ยวกับการแสดงอุปรากรจีน พ่อของเธอสนับสนุนการตัดสินใจของยี่จุน ในขณะที่ลุงของเธอกลับคัดค้านอย่างหนัก ลุงของยี่จุนขอให้เธออยู่กับโลกใน

ปัจจุบัน ซึ่งแตกต่างจากโลกที่จินตนาการขึ้นในการแสดงจั่ว โลกภายนอกที่มุ่งของเธอมายังถึงเป็นยุคสมัยปัจจุบันที่เศรษฐกิจมีอิทธิพลสำคัญในการดำรงชีวิต ดังเช่นที่มุ่งของยี่จุนมีความเป็นอยู่ที่ดีจากการประสบความสำเร็จทางธุรกิจ ในขณะที่วัฒนธรรมมวลชน (Popular culture) ดังเช่น ภาพยนตร์และละครทางโทรทัศน์เฟื่องฟูขึ้นและส่งผลกระทบต่อของยี่จุนไม่มีงานแสดงและต้องอยู่กับบ้าน พ่อของยี่จุนยอมจำนนต่อเหตุผลและอนุญาตให้เธอเรียนทางด้านบริหารธุรกิจตามคำแนะนำของลุง

เมื่อนำเชียงไฮ้มาเปรียบเทียบกับยี่จุนแล้วทำให้กล่าวได้ว่าน่าจะเป็นความตั้งใจของผู้เขียนที่จะทำให้ตัวละครหญิงนี้เป็นตัวแทนของปัจเจกบุคคลในเมืองใหญ่ในเอเชียที่กำลังปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตโดยการเปิดรับวัฒนธรรมตะวันตกที่ลัทธิไหลเข้ามาในรูปแบบของการพัฒนาให้ทันสมัย กล่าวคือ ในขณะที่เชียงไฮ้ตกเป็นเหยื่อเพราะการรู้ไม่เท่าทันเหล่าเหลี่ยมของผู้อื่นที่ตกเป็นทาสของระบบทุนนิยมที่แสวงหาผลประโยชน์อย่างเลือดเย็น และเขายังต้องทุกข์ระทมที่สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ผู้เขียนก็บรรยายให้เห็นว่ายี่จุนชื่นชอบเพลงสมัยนิยมนอกเหนือจากการแสดงอุปรากรจีนที่พ่อของเธอปลูกฝังตั้งแต่เด็ก นอกจากนั้น ผู้เขียนยังให้ ยี่จุนได้รับการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยและมีอิสระทางการเงิน การทำงานเป็นเจ้าหน้าที่สุภาพการอาจแสดงให้เห็นถึงสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงที่ได้รับการพัฒนาขึ้นจากที่ผู้หญิงจีนในยุคจารีตเคยถูกจำกัดให้อยู่ภายในบ้านและต้องพึ่งพาสามีทางการเงิน ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่อาจปฏิเสธได้ว่าเกี่ยวข้องกับอิทธิพลของระบบทุนนิยมที่มีบทบาทในการหล่อหลอมทัศนคติของผู้หญิงจีนในยุคหลังประธานเหมา

### ผู้สืบทอดจารีตในครอบครัวจีน: คุณนายเว่ยและลุงของยี่จุน

การพัฒนาเชียงไฮ้ตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษ 1990 เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามพลิกฟื้นสถานภาพของการเป็นมหานครทางเศรษฐกิจของจีน ความรุ่งโรจน์ทางเศรษฐกิจและความเฟื่องฟูของวัฒนธรรมสมัยใหม่ซึ่งทำให้เชียงไฮ้โดดเด่นจากเมืองอื่นๆของจีน ถึงแม้ว่าเชียงไฮ้จะเป็นเมืองใหญ่ที่ถูกกล่าวหาว่าอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกทำให้เกิดการเสื่อมสลายของวัฒนธรรมดั้งเดิม แต่ถึง เสียวหลานเลือกนำเสนอให้เห็นค่านิยมดั้งเดิมที่ยังมีอิทธิพลต่อสังคมจีนผ่านวิถีชีวิตของตัวละครท่ามกลางอิทธิพลของตะวันตกที่ลัทธิไหลเข้ามาในรูปแบบของการพัฒนาให้ทันสมัย การประกอบสร้างตัวละครดังกล่าวทำให้เห็นว่าการพัฒนาแบบตะวันตกไม่ได้เป็นกระแสที่ไหลบ่ามายังพื้นที่อื่นได้โดยอิสระ แต่มีความพยายามของท้องถิ่นที่จะทำให้การแผ่ขยายอิทธิพลของตะวันตกไม่กลายเป็นการครอบงำ โดยปราศจากความพยายามในการต่อรองกับอิทธิพลของวัฒนธรรมสมัยใหม่<sup>9</sup> ผู้อ่านจะได้เห็นว่าคุณนายเว่ยใน *Beautiful Days* และลุงของยี่จุนซึ่งเป็นตัวละครหลักใน *A Riot of Brilliant Purple and Tender Crimson* ต่างก็ทำหน้าที่เป็นผู้รักษาและสืบทอดขนบชายเป็นใหญ่ ใน “*Beautiful Days*” ความสัมพันธ์แบบคลุมถุงชนเกิดจากความต้องการของคุณนายเว่ยที่ต้องการให้ลูกชายแต่งงานและมีทายาทสืบ

<sup>9</sup> อรุณ อับปราดูราย (Arjun Appadurai) กล่าวถึงกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกี่ยวกับการไหลบ่าของชาติพันธุ์ สื่อ เทคโนโลยี การเงิน และอุดมการณ์ว่าเป็นมูลเหตุสำคัญที่ชักนำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่เมืองในตะวันตกและตะวันออก เนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้พรมแดนทางภูมิศาสตร์ลดความสำคัญลง และส่งเสริมการไหลเวียนของพลังจากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่ง อับปราดูรายยังได้กล่าวถึงการไหลบ่าของกระแสในด้านต่างๆที่ไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียว Arjun Appadurai, *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization*, (Minneapolis: University of Minnesota Press: 1996) p. 33.

สกุล ความต้องการดังกล่าวแสดงให้เห็นทัศนคติเกี่ยวกับบทบาททางเพศที่ผู้ชายเป็นผู้นำและผู้หญิงเป็นภรรยา และแม่ ซึ่งต้องทำหน้าที่ในการปรนนิบัติสามีและดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของคนในครอบครัว ถึงแม้ว่าเซี่ยงเกาจะเป็นชายชาพิการและมีรายได้น้อย แต่คุณนายเว่ยยังเห็นว่าสถานภาพของการเป็นพลเมืองเซี่ยงไฮ้ทำให้เขามีคุณสมบัติที่ดีและขอให้แม่สื่อเฟ้นหาผู้หญิงหน้าตาดีจากเมืองใหญ่เท่านั้น เพราะนอกจากผู้หญิงที่คัดสรรมาจะต้องเข้าใจชีวิตความเป็นอยู่ในเมืองใหญ่จนสามารถปรนนิบัติลูกชายของเธอได้เป็นอย่างดีแล้ว ยังจะต้องส่งเสริมสถานภาพของเซี่ยงเกาและครอบครัวซึ่งเป็นชาวเซี่ยงไฮ้อีกด้วย

คุณนายเว่ยยังมีส่วนสำคัญในการกำกับและควบคุมให้หงทำหน้าที่ของภรรยาที่ต้องดูแลและปรนนิบัติสามี รวมถึงผู้อ่านจะได้เห็นว่าคุณนายเว่ยคาดหวังให้หงมีลูกสืบสกุล โดยคุณนายเว่ยพาหงไปตรวจร่างกายเพื่อให้แน่ใจว่าเธอจะไม่เป็นหมัน ผู้อ่านยังได้เห็นอีกว่าสถานภาพของลูกสะใภ้จะมั่นคงมากขึ้นจากการมีทายาทให้กับครอบครัว หงจึงต้องโกหกเรื่องตั้งครรภ์เพื่อให้ได้แต่งงานและจดทะเบียนสมรสเป็นภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่เมื่อคุณนายเว่ยจับได้ว่าหงโกหก หงก็ต้องยอมทำตามคำสั่งของคุณนายเว่ยที่ให้ออกจากบ้าน หงไม่มีอำนาจในการต่อรองกับคุณนายเว่ย ดังเหตุการณ์ในตอนที่ยังถูกบังคับให้ออกจากบ้าน

เมื่อหงจัดเก็บกระเป๋าเรียบร้อยแล้ว หงส่งสายตาดูที่หยาดน้ำตาคลอเบาไปยัง เซี่ยงเกา รวบรวมว่าเธอเป็นแม่ที่กำลังมองเจ้าของ เธอตระหนักดีว่าการอ่อนน้อมของเธอเป็นความพยายามครั้งสุดท้ายที่อาจทำให้เธอได้อยู่ต่อ แต่เซี่ยงเกาก็ไม่สามารถช่วยเหลือเธอได้ เขาหลบเลี่ยงที่จะมองตาหงและเพียงแต่ช่วยยกกระเป๋าและชวนให้เธอเดินออกจากบ้าน (Teng Xiaolan, 2014: 78)

เราอาจกล่าวได้ว่าหงมีสถานภาพที่แตกต่างจากคุณนายเว่ยที่มีอำนาจในการควบคุมพื้นที่ในบ้าน การที่ เซี่ยงเกาไม่กล้าขัดคำสั่งของแม่นั้นเน้นย้ำให้เห็นการที่คุณนายเว่ยเข้ามาควบคุมความสัมพันธ์ของเซี่ยงเกากับหง หงมีสถานภาพที่เป็นรอง เพราะเธอยังไม่ได้รับการยอมรับจากคุณนายเว่ยหรือให้กำเนิดทายาทให้กับครอบครัว

นอกจากคุณนายเว่ยแล้ว ใน *A Riot of Brilliant Purple and Tender Crimson* ความพยายามของลุงในการหาคู่ครองให้ยิฉุนแสดงให้เห็นการยึดถือจารีตที่กำหนดให้ผู้หญิงทำหน้าที่ตามเพศสภาพ ลุงของยิฉุนกังวลว่าเธอจะไม่ได้แต่งงาน เขาจึงทำหน้าที่เป็นพ่อสื่อและแนะนำชายหนุ่มที่คิดว่าจะมีความเหมาะสมให้กับยิฉุน โดยผู้ชายคนแรกเป็นหัวหน้าแผนกของธนาคารแห่งหนึ่ง และอีกคนหนึ่งเป็นชายหนุ่มวัยไล่เลี่ยกับยิฉุน ผู้เขียนให้ความสัมพันธ์ของยิฉุนกับผู้ชายคนแรกและคนที่สองล้มเหลว โดยเฉพาะในครอบครัวที่สอง ซึ่งไม่อาจยอมรับความหลงใหลในใจของยิฉุนได้ การร้องจ้วต่อน้าพ่อแม่ของฝ่ายชายกลายเป็นสาเหตุที่ทำให้ครอบครัวของฝ่ายชายไม่อาจยอมรับยิฉุนได้ เมื่อพวกเขาได้ชมการแสดงงิ้วปักกิ่งของยิฉุน ซึ่งสวมบทบาทเป็นนางสนมที่เมามายและคร่ำครวญความรู้สึกที่มีต่อองค์จักรพรรดิในเรื่อง *Drunken Imperial Concubine* พวกเขา也不需要การให้ลูกชายสานสัมพันธ์กับยิฉุนอีกต่อไป การแสดงที่ดีและสมจริงกลับทำให้น้าพ่อแม่ของฝ่ายชายมองว่าการแสดงที่สวมบทบาทชี้ให้เห็นว่าเธอเป็นผู้หญิงที่ใช้เสน่ห์ยั่ววนผู้ชายและมีความประพฤติที่ไม่เหมาะสม จากความล้มเหลวในความสัมพันธ์ในตอนนี้อยู่เน้นย้ำให้เห็นว่าค่านิยมของผู้หญิงที่ดีคือการเก็บใจความรู้สึกและความปรารถนา ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้หญิงที่แสดงกิริยายั่ววนและแสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผย ถึงแม้ว่ายิฉุนจะเพียงแค่ออกแสดงงิ้ว แต่การสวมบทบาทเป็นตัวละครข้างต้นทำให้กล่าวได้ว่าผู้หญิงที่ดีคือผู้หญิงที่อยู่ในกรอบของจารีตประเพณีที่ควบคุม

ผู้หญิงเพื่อให้เป็นภรรยาและแม่ที่ดี ในขณะที่เดียวกันผู้อ่านก็ได้เห็นสถานภาพของผู้ชายที่เหนือกว่าและเป็นผู้นำในความสัมพันธ์โดยการได้รับสิทธิในการเป็นผู้เลือกและผู้หญิงกลายเป็นผู้ตาม

ความสัมพันธ์ของตัวละครชายหญิงข้างต้นแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ของตัวละครที่สื่อให้เห็นสภาพความย้อนแย้งในสังคมจากการปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรม ถึงแม้เชียงใหม่ในช่วงปลายทศวรรษ 1990 จะมุ่งพัฒนาไปสู่ความทันสมัยและเป็นสากล แต่การที่ผู้เขียนให้ตัวละครในรุ่นพ่อและแม่ยังคงมีบทบาทในการจัดการความสัมพันธ์แบบคลุมถุงชนและเข้ามาควบคุมให้ตัวละครหนุ่มสาวทำให้อาจกล่าวได้ว่าตัวละครคุณนายเว่ยและลุงของยี่จุนเป็นผู้สืบทอดขนบความสัมพันธ์ชายหญิงแบบจารีตที่กำหนดบทบาทตามเพศสภาพ ซึ่งทำให้ผู้หญิงยังคงมีสถานภาพที่เป็นด้อยกว่าผู้ชาย โดยความสัมพันธ์ของเซียงเกาและหงนั้น ผู้หญิงถูกจำกัดบทบาทในการดูแลบ้านและความสัมพันธ์ของยี่จุนกับชายหนุ่มผู้ที่สูงเป็นผู้แนะนำ ครอบครัวฝ่ายชายทำหน้าที่เป็นผู้เลือก

### คุณแม่แบบฉบับเซียงไฮ้และอุปการจื๋นกับบทบาทการดำรงรักษาวีถีชีวิตแบบฉบับเซียงไฮ้

นอกจากวิถีชีวิตของตัวละครจะสะท้อนให้เห็นอิทธิพลของจารีตประเพณี โดยเฉพาะแนวคิดที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์และบทบาทของชายหญิงในครอบครัวแล้ว ผู้เขียนก็เลือกนำเสนอให้เห็นวิถีชีวิตที่กล่าวได้ว่าเป็นลักษณะเฉพาะของเซียงไฮ้ รวมถึงเมืองใหญ่ของจีนที่กำลังเปิดรับความเป็นสากลควบคู่กับการธำรงรักษารากเหง้าทางวัฒนธรรมเพื่อป้องกันตัวตน ตัวละครเลือกใช้ชีวิตที่ประณีตและพิถีพิถันเพื่อแสดงความมีหน้ามีตาทางสังคม การแต่งกายที่สะท้อนการผสมผสานความแตกต่างทางวัฒนธรรม และการทำอาหารพื้นถิ่นของเซียงไฮ้ที่มีขั้นตอนที่ซับซ้อน รวมถึงการเชิดชูสุนทรียภาพที่เกิดจากศิลปะเก่าแก่เพื่อให้เป็นตัวแทนของความงดงามซึ่งกำลังสูญหายไปในปัจจุบัน

คุณนายเว่ยยังอบรมสั่งสอนให้หงเป็นภรรยาแบบเซียงไฮ้ โดยการกระทำของคุณนายเว่ยเน้นย้ำถึงความภาคภูมิใจที่มีต่อชาติกำเนิดในฐานะชาวเซียงไฮ้ กล่าวคือ คุณนายเว่ยสอนให้หงหัดทำอาหารแบบ เซียงไฮ้ ซึ่งจำเป็นต้องผ่านกรรมวิธีต่างๆที่ซับซ้อนและใช้เวลานาน อาหารสองชนิดแรกที่หงหัดทำเป็นอาหารที่เป็นตัวแทนของคุณค่าสำคัญซึ่งถือได้ว่าเป็นสาระสำคัญของวิถีชีวิตแบบเซียงไฮ้ ดังที่ผู้เขียนบรรยายความคิดของคุณนายเว่ยในขณะที่เธอกำลังสอนหงทำอาหารว่ารสชาติของอาหารสามารถสะท้อนวิถีชีวิตแบบเซียงไฮ้ที่เรียบง่ายและสง่างาม (Teng Xiaolan, 2014: 74) นอกจากนั้น ด้วยเหตุที่ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจทำให้วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวเซียงไฮ้ โดยเฉพาะวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับการบริโภค อิทธิพลของสินค้านำไปสู่การให้ความสำคัญกับรูปลักษณ์ภายนอกและการบริโภคเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ หงยังต้องมีความทันสมัยโดยการรู้จักแต่งกายและแต่งหน้าตามสมัยนิยม เนื่องจากวัฒนธรรมตะวันตกที่หลั่งไหลเข้ามายังเซียงไฮ้ส่งผลให้เซียงไฮ้เปิดรับความเป็นสากล นิตยสารแฟชั่นแบบตะวันตกกลายเป็นต้นแบบของหงในการทำตนให้กลมกลืนและกลายเป็นส่วนหนึ่งของเซียงไฮ้ จากความพยายามในการอบรมสั่งสอนของคุณนายเว่ยอาจกล่าวได้ว่าคุณนายเว่ยต้องการทำให้หงมีคุณสมบัติแบบผู้หญิงเซียงไฮ้ซึ่งจะทำให้หงคู่ควรที่จะแต่งงานกับลูกชายของเธอ การกระทำของคุณนายเว่ยมีจุดประสงค์เพื่อรักษารากเหง้าของลูกชาย ดังคำบรรยายที่ว่า

การรักษาหน้าตามีความสำคัญมากกับชาวเซียงไฮ้ โดยความมีหน้ามีตาเหมือนกับมอลต์ที่  
ห่อหุ้มลูกกวาดซึ่งอาจจะไม่มีความจำเป็น แต่หากมีอยู่ ก็จะช่วยส่งเสริมมูลค่าของ  
ลูกกวาด ความมีหน้ามีตาไม่ใช่แค่การไม่ทำให้เสียหน้า แต่ยังเป็นศักดิ์ศรีและความนับถือ  
ตนเอง (Teng Xiaolan, 2014: 74)

ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นการรักษาหน้าตาทางสังคมซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของชาวเซียงไฮ้ โดยการให้ตัวละครให้  
ความสำคัญและใส่ใจกับรายละเอียดต่างๆในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการทำอาหารที่ต้องผ่านกรรมวิธีหลาย  
ขั้นตอน ซึ่งแสดงให้เห็นความประณีต พิถีพิถัน และความลึกซึ้งของวิถีชีวิตแบบเซียงไฮ้ และภาพลักษณ์ภายนอก  
ที่กล่าวได้ว่าเป็นสารัตถะที่สำคัญสำหรับชาวเซียงไฮ้ นอกจากกิจวัตรประจำวันแล้ว ความเจริญทางวัตถุยังเป็น  
ส่วนหนึ่งของความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรี ดังเช่นที่คณนายเว่ยยังพาทางไปเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆเพื่อให้หงเป็ด  
หูเปิดตาดูความเจริญก้าวหน้าของเซียงไฮ้ จากคำพูดของคณนายเว่ยที่ว่าสถานที่ท่องเที่ยวริมแม่น้ำหวงผู่ ไม่ว่าจะเป็น  
เป็นเดอะบันด์ (The Bund) หรือเพิร์ลทาวเวอร์ (Pearl Tower) เป็นสถานที่สำหรับนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่  
สำหรับคนที่อาศัยอยู่ในเซียงไฮ้กลับรู้สึกคุ้นเคยกับสถานที่เหล่านี้ เพราะสถานที่เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของความ  
ยิ่งใหญ่และความมั่งคั่งของเซียงไฮ้ จากทัศนคติที่ว่าฉางรา (Shangrao) เป็นพื้นที่ที่ห่างไกลจากความเจริญและ  
ความสะดวกสบายต่างๆ และเซียงไฮ้มีความเหนือกว่าทำให้คณนายเว่ยรู้สึกแปลกใจที่ผู้คนในฉางราจะมีรถยนต์ใช้  
หงจึงตั้งคำถามว่าชาวเซียงไฮ้มักเข้าใจว่าตนเองมีความเจริญก้าวหน้าและทันสมัยกว่าผู้อื่นเสมออันถูกต้องหรือไม่  
คำถามดังกล่าวของหงเป็นการตั้งข้อสังเกตที่เกี่ยวกับความตระหนงตนและความภาคภูมิใจของชาวเซียงไฮ้ การที่  
ให้หงตั้งคำถามเกี่ยวกับความไม่รู้และไม่ใส่ใจของคณนายเว่ยอาจกล่าวได้ว่าเป็นการวิพากษ์โลกทัศน์ที่ให้เซียงไฮ้  
เป็นศูนย์กลางของความเจริญทางวัตถุและวัฒนธรรม

ในขณะที่เซียง ไฮ้มักพาให้ลูกสาวมีความชื่นชอบในศิลปะเก่าแก่ แม้ว่าเซียง ไฮ้ซึ่งเป็นพ่อของ ยี่จุน  
จะไม่ได้แสดงใจรักต่อไป แต่เขายังซ้อมร้องเพลงจ๊วงและสวมบทบาทเป็นตัวละครจ๊วง ดังที่เถิง เสี่ยวหลาน  
บรรยายไว้ว่า

จ๊วงเป็นอีกโลกหนึ่งที่เซียงไฮ้ยังคงถวิลหาและแยกเขาออกจากชีวิตประจำวัน เซียงไฮ้  
รู้สึกยินดีราวกับปลาที่ได้ว่ายกลับไปยังทะเลและนกที่บินกลับไปยังป่า โดยเซียงไฮ้  
เพียงแค่หลับตา เขาก็ได้สัมผัสกับความงดงามราวกับว่าฉากในละครจ๊วงมาปรากฏอยู่  
รอบตัวเขา (Teng Xiaolan, 2014: 127)

จากคำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครพ่อดำเนินชีวิตโดยการใช้อัตตาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ  
ดังจะเห็นได้จากวิถีการดำเนินชีวิตในปัจจุบันที่ได้รับการหล่อหลอมจากการแสดงจ๊วง เนื่องจากเซียง ไฮ้มีน้ำเสียงที่  
ไพเราะและมีลีลาร่ายรำที่อ่อนช้อย เขาจึงได้รับการฝึกฝนให้มีความเชี่ยวชาญในการรับบทของตัวนางในแบบของ  
เหมย หลันฟาง (Mei Lanfang) ทั้งนี้เหมย หลันฟางเป็นชื่อในการแสดงของนักแสดงจ๊วงปักกิ่งที่ได้รับการยกย่อง  
ว่าเป็นหนึ่งในสี่ตัวนางที่มีความอ่อนช้อยและความสง่างามที่สุดในประวัติศาสตร์อุปรากรจีน ดังที่กล่าวข้างต้นว่า  
เซียงไฮ้ไม่ได้แสดงใจรักต่อไป แต่เขายังคงรักษารูปลักษณ์ภายนอกและกิริยาท่าทางให้เหมือนดังในอดีตที่เขา  
รับบทเป็นตัวนาง โดยเซียงไฮ้จะโกนหนวดเคราเรียบร้อยในทุกๆเช้า และจะใช้ “ปลายนิ้วเรียวยาวกับดอก  
กล้วยไม้” (Teng Xiaolan, 2014: 126) ลูบไล้ใบหน้า หากเขาพบว่ามีหนวดหรือเคราหลงเหลืออยู่เพียงเล็กน้อย  
เซียงไฮ้จะรู้สึกอึดอัดและไม่สบายใจเป็นอย่างมาก

ความหลงใหลในการแสดงของเซียงไฮ้ ทำให้เขาถ่ายทอดการขับร้องและการแสดงจิ้งให้ยฺจุน จนกระทั่งเธอมีความเชี่ยวชาญในการรับบทเดียวกันกับเซียงไฮ้ แม้ยฺจุนจะเติบโตในยุคสมัยของกระแสความนิยมในละครโทรทัศน์และเพลงป๊อป หรือเธอจะชื่นชอบเพลงตามสมัยนิยม แต่การได้รับฟังพ่อของเธอขับร้องบทที่ใช้แสดงในอุปรากรตั้งแต่วัยเยาว์ทำให้อุปรากรจีนเป็นโลกที่เต็มไปด้วยความงดงาม ดังที่ยฺจุนกล่าวเปรียบเทียบกับจิ้งว่าเป็นชาที่มีความบริสุทธิ์และเข้มข้น ในขณะที่เพลงป๊อปเป็นลูกพลับพลาแห่งที่อยู่ในปาก (Teng Xiaolan, 2014: 134) การเปรียบเทียบกับจิ้งทำให้กล่าวได้ว่ายฺจุนเปิดรับวัฒนธรรมสมัยใหม่ พร้อมกันกับเชิดชูคุณค่าของอุปรากร โดยยฺจุนมีเสน่ห์ที่ตรงตรงเหมือนกับชาบริสุทธิ์ที่มีความเข้มข้น แต่เพลงป๊อปเป็นผลไม้เชื่อมที่มีรสหวาน

ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ ผู้เขียนเกิดและเติบโตในยุคหลังประธานเหมา วัฒนธรรมตะวันตกที่หลั่งไหลเข้ามาทำให้ความบันเทิงในรูปแบบอื่นได้รับความนิยมอย่างมาก ดังเช่นคำกล่าวของตัวละครยฺจุนเกี่ยวกับดนตรีสไตล์ตะวันตกที่ยกมาข้างต้นและผู้เขียนเริ่มผลิตและตีพิมพ์ผลงานของเธอในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 การเลือกนำเสนอวิถีชีวิตของตัวละครที่สืบทอดและมีความชื่นชอบในจิ้ง ซึ่งเป็นศิลปะชั้นสูงเผยให้เห็นการผลิตซ้ำวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนผ่านวิถีการดำรงชีวิตของตัวละคร การประกอบสร้างตัวละครให้มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมน่าจะทำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพแทนความเป็นจีนในยุคที่เศรษฐกิจเซียงไฮ้พัฒนาภายใต้ระบบทุนนิยมและเปิดโอกาสให้กับกระแสการไหลบ่าของวัฒนธรรมต่างชาติ นอกจากการเชิดชูสุนทรียภาพที่เป็นส่วนหนึ่งของศิลปะเก่าแก่แล้ว วิถีชีวิตประจำวันของตัวละคร ไม่ว่าจะเป็นการทำอาหารหรือการยืดหยุ่นในค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับการรักษาหน้าตายังสามารถชี้ให้เห็นแง่มุมหนึ่งของวิถีชีวิตในแบบเซียงไฮ้ที่มีความโดดเด่นจำเพาะพื้นที่ ถึงแม้ว่าเซียงไฮ้จะเป็นเมืองใหญ่ที่ได้รับอิทธิพลของตะวันตกและการผสมผสานทางวัฒนธรรมทำให้กลายเป็นพื้นที่ชายขอบทางวัฒนธรรมจีนก็ตาม การที่ผู้เขียนผลิตซ้ำวิถีชีวิตดั้งเดิมผ่านตัวละครคุณนายเว่ย ดังเช่นความพิถีพิถันในการทำอาหารและการแต่งกายที่ผสมผสานแฟชั่นตะวันตกกับตะวันตกได้แสดงให้เห็นอาจแสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะของวิถีชีวิตแบบเซียงไฮ้ หากผลจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจทำให้วิถีชีวิตในเซียงไฮ้เหมือนกับในเมืองใหญ่อื่นๆที่ผู้คนต้องเร่งรีบเพื่อแข่งขันกับเวลา รวมทั้งการให้ความสำคัญกับความสะดวกและรวดเร็วเป็นหลัก วิถีชีวิตประจำวันของชาวเซียงไฮ้ก็ถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพสังคม ดังเช่น อาหารที่คุณนายเว่ยสอนให้ทำนั้น หางสามารถลอกเลียนแบบได้ทั้งหน้าตาและรสชาติของอาหารแต่พวกเขามักเกิดอาการค่อหลังจากมีอาหาร ซึ่งเป็นเพราะหึ่งใช้ผงชูรสในปริมาณมาก

ตัวละครเซียงเกาและยฺจุนจึงนำเสนอภาพแทนของความเป็นจีนในยุคใหม่ การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครทั้งสองสื่อให้เห็นการผลิตซ้ำวัฒนธรรมดั้งเดิม ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิตในหลงถิงและการแสดงอุปรากรจึงซึ่งแสดงให้เห็นการปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมเพื่อดำรงชีวิตในสังคมทุนนิยมได้อย่างมีความหวัง อีกทั้งตัวละครไม่ได้โทษสภาพสังคมที่เท่าเทียมและการเสียสละเพื่อส่วนรวมซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นแนวคิดที่สำคัญของระบบสังคมนิยม กลวิธีในการประกอบสร้างตัวละครทำให้กล่าวได้ว่าผู้เขียนไม่ได้มองในแง่ของการถูกกดขี่ แต่เป็นการต่อรองกับวัฒนธรรมตะวันตก หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการนำเสนอสภาพสังคมที่ไม่ได้ยึดติดกับแนวคิดกระแสหลัก แต่เป็นลักษณะเฉพาะที่เกิดจากการผสมผสานแนวคิดแบบจีนกับของอิทธิพลของตะวันตก

## สรุปผลการวิจัย

ถึง เสี่ยวหลานนำเสนอความสัมพันธ์ในครอบครัวจีนท่ามกลางการพัฒนาทางเศรษฐกิจซึ่งเปิดโอกาสให้กับการแสวงหาความเจริญก้าวหน้าเพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ ความเจริญก้าวหน้าของระบบทุนนิยมในยุคหลังประธานเหมาหล่อหลอมทัศนคตินิยมวัตถุ ซึ่งนำไปสู่การเสื่อมสลายความสำคัญของแนวคิดที่เรื่องสังคมที่มีความเท่าเทียมและการเสียสละความสุขส่วนตน ตัวละครถูกทำให้อ่อนแอเพื่อสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตในชุมชนดั้งเดิมที่ค่อยๆถูกทำให้สูญหายไปพร้อมกับปรากฏขึ้นของตึกสูงและอาคารพักอาศัยที่มีความสะดวกสบายตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา อีกทั้งวิถีชีวิตของตัวละครยังเผยให้เห็นแง่มุมหนึ่งของปัจเจกบุคคลที่ต้องปรับตัวตามค่านิยมของของระบบเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพที่วัดได้ในเชิงปริมาณ ไม่ว่าจะเป็นความมั่งคั่ง การศึกษาที่จะส่งเสริมการประกอบอาชีพ หรือหน้าที่การงานที่มั่นคง เป็นต้น นอกจากนี้ ตัวละครยังทำหน้าที่ในการธำรงรักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมจีนให้กับคนรุ่นหลัง ดังจะเห็นได้จากการยึดถือแนวคิดจารีตเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของชายหญิงในครอบครัวจีน และการยกย่องความงดงามของศิลปะการแสดงเก่าแก่ของจีน อัตลักษณ์ของตัวละครจึงเป็นการผลิตภาพแทนของความเป็นจีนเพื่อสื่อความหมายถึงตัวตน ทัศนคติ และวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับสภาพสังคมจีนที่ปรับเปลี่ยนสู่ความเป็นทุนนิยม วรรณกรรมจึงเป็นพื้นที่ที่ผู้เขียนใช้เพื่อนำเสนอความเป็นจีนในแง่มุมหนึ่ง โดยผู้อ่านจะได้เห็นมุมมองของผู้เขียนที่ไม่ได้โยนหาอดีตของสังคมในยุคประธานเหมา แม้ว่าความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจจะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสังคมจากการให้ความสำคัญกับความมั่งคั่งและความเป็นปัจเจกที่มีความปรารถนาส่วนตน เนื่องจากผู้เขียนเติบโตในช่วงที่ประเทศกำลังเปิดรับเศรษฐกิจตะวันตก การผลิตซ้ำวัฒนธรรมดั้งเดิมในวรรณกรรมอาจทำให้กล่าวได้ว่าเป็นการธำรงรักษารากเหง้าเพื่อบ่งบอกว่าตนเองเป็นใครท่ามกลางสังคมจีนที่เปิดรับความเป็นสากล การผลิตวรรณกรรมตอกย้ำให้เห็นอิทธิพลของระบบตลาดที่ทำให้การผลิตงานเขียนเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสแห่งการบริโภค โดยการนำเสนอวรรณกรรมซึ่งเป็นผลผลิตหนึ่งทางวัฒนธรรมให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคซึ่งก็คือผู้อ่านในยุคหลังประธานเหมาที่น่าจะไม่ได้ยึดมั่นต่ออุดมการณ์ทางการเมืองในช่วงยุคประธานเหมา รวมถึงชาวต่างชาติที่สนใจวัฒนธรรมจีนดั้งเดิม

## เอกสารอ้างอิง

### ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ. (2552). *การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์. 94-97
- จันทน์ เจริญศรี. (2545). *โพสต์โมเดิร์นกับสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: วิชาษา.
- อัมมา มหาสุธานนท์. (2553). *ความเป็นหญิงจีนในนวนิยายของนักเขียนสตรีในยุคหลังเหมา*. คณะอักษรศาสตร์. กรุงเทพฯ: ปริญญาดุขฎฐิบัณฑิต ภาควิชาวรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

### ภาษาต่างประเทศ

- Aldridge, A. (2003). *Consumption*. Cambridge, Polity.
- Appadurai, A. (1996). *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Baudrillard, J. (2001). *Selected Writings*. Stanford, Stanford University Press.
- Hall, S. (1996). *Ethnicity: Identity and Difference. Becoming National: A Reader*, 339-351.
- Liu, J. (2010). *The Reception of the Works of Contemporary Chinese Glam-Writers in Mainland China* (Doctoral Dissertation) [Online]. Available from: [etheses.whiterose.ac.uk/947/](http://etheses.whiterose.ac.uk/947/) [2017, March 21]
- Scheen, L. (2015). *Shanghai Literary Imaginings: A City in Transformation*. Amsterdam, Amsterdam University Press.
- Visser, R. (2012). *Cities Surround the Countryside*. London, Duke University Press.
- Woodward, K. (2002). *Identity and Difference*. Sage. London.
- Xiaolan, T. (2014). *Beautiful Days Two Novellas*. Shanghai Shanghai Press.
- Yatsko, P. (2001). *New Shanghai: The Rocky Rebirth of China's Legendary City*. Singapore, Willy.